

Πρέπει να διαβάζεται συγχωρητική εὐχή σε ὅσους πρόκειται να κοινωνήσουν; (Φουντούλης Ἰωάννης)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ἐπάρχει ἔθιμο, οἱ ἱερεῖς νὰ ἀναγινώσκουν εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ κοινωνήσουν τὴν συγχωρητικὴ εὐχή «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ...». Ἐπιτρέπεται τοῦτο, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι πνευματικοί;

Οἱ παλαιοὶ ἱερεῖς, εἴτε ἦσαν πνευματικοὶ εἴτε ὄχι, πρὸ τῆς θείας κοινωνίας ἐδιάβαζαν ἀπαραιτήτως σὲ ἐκείνους ποὺ ἐπρόκειτο νὰ κοινωνήσουν, εἴτε εἶχαν ἐξομολογηθῆ εἴτε ὄχι, τὴν εὐχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ...». Αὐτὸ ἐξακολουθοῦν νὰ ζητοῦν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ποὺ προσέρχονται στὴν θεία κοινωνία καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς μας ἐξακολουθοῦν νὰ τὴν διαβάζουν. Πολλοὶ ἐξ ἄλλου ἀπὸ τοὺς νεωτέρους μορφωμένους ἱερεῖς μας ἀρνοῦνται νὰ διαβάσουν τὴν εὐχή αὐτὴ στοὺς μέλλοντας νὰ κοινωνήσουν, εἴτε μὲ τὴν αἰτιολογία ὅτι δὲν εἶναι πνευματικοί, εἴτε γιατί δὲν θέλουν νὰ καλλιεργοῦν στὸν λαὸ ψευδαισθήσεις ὅτι ἔτσι συγχωροῦνται αἱ

ἁμαρτίαι των καὶ παραπέμπουν, ὅσους ζητοῦν «διάβασμα», στοὺς πνευματικοὺς γιὰ ἐξομολόγησι. Δηλαδή θεωροῦν τὴν εὐχή αὐτὴ ὡς εὐχὴ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, πού πρέπει νὰ διαβασθῆ στὸν ἐξομολογούμενο μετὰ τὴν ἐξομολόγησί του ἀπὸ τὸν πνευματικό του πατέρα. Πράγματι, πολλοὶ ἐξομολόγοι διαβάζουν τὴν εὐχὴ αὐτὴ στὴν ἐξομολόγησι ὡς εὐχὴ ἀφέσεως καὶ σὲ μερικὰ χειρόγραφα χαρακτηρίζεται ἡ εὐχὴ αὐτὴ ὡς «εὐχή, ἣν εὐχεται ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπὲρ πνευματικοῦ αὐτοῦ παιδὸς ἐξομολογηθέντος αὐτῷ τὰ ἴδια ἁμαρτήματα». Ἡ ἐξέτασις τῶν κειμένων καὶ τῆς παλαιᾶς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας θὰ μᾶς δείξη, ποιά εἶναι ἡ σωστὴ πράξις, πού πρέπει νὰ τηροῦν στὴν προκειμένη περίπτωσι οἱ ἱερεῖς μας.

Ἄς ἰδοῦμε πρῶτα τὸ κείμενο τῆς εὐχῆς. Τὸ πρῶτο πού μᾶς ξενίζει εἶναι, ὅτι πούθενά δὲν γίνεται λόγος διὰ ἐξομολόγησι καὶ ἄφεσι ἐξομολογηθέντων ἁμαρτημάτων. Ἀντιθέτως, στὴν ἄλλη εὐχὴ «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνη...» γίνεται καθαρὰ λόγος γιὰ ἐξομολόγησι ἁμαρτιῶν («πρόσδεξαι τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ δούλου σου δεῖνος...»). Ἡ «ἑτέρα εὐχὴ» ἐπὶ ἐξομολογουμένων «Ὁ Θεὸς ὁ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσας...» καὶ αὐτὴ κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ὁμιλεῖ: «καὶ ταῦτα πάντα ἀναδέξεται, ὅσα ἐνώπιον αὐτοῦ τῇ ἐμῇ ἀναξιότητι...». Τὸ ἴδιο καὶ ἡ «εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων» «Ὁ Θεὸς ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν τῷ προφῆτῃ Δαβίδ...» λέγει: «ὅσα νῦν ἐνώπιον αὐτοῦ τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι ὡμολογήσω καὶ ὧν ἐπελάθου...». Ὁμοίως καὶ ἡ «εὐχὴ ἐξομολογήσεως» «Ὁ Θεὸς ὁ δίκαιος, ὁ δι' ἡμᾶς σάρκα φορέσας...»: «ὅσα τῇ ἐμῇ ἐξεῖπας ἀναξιότητι...». Τέλος καὶ ἡ «εὐχὴ συγχωρητικὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων», πού ἀποδίδεται στὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο «Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν...» ρητῶς ὁμιλεῖ γιὰ τὴν ἄφεσι τῶν ἐξομολογηθέντων ἁμαρτημάτων («συγχώρησον πάντα ὅσα ἐνώπιόν σου τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι ἐξομολογήσατο μετὰ συντετριμμένης καρδίας τὸ πνευματικόν μου τέκνον ...»). Ὅλες αὐτὲς οἱ εὐχὲς εὐρίσκονται στὰ διάφορα ἐν χρήσει Εὐχολογία μας καὶ σὲ χειρόγραφα.

Δεύτερον, σὲ ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ στὰ ἔντυπα Εὐχολογία ἡ εὐχὴ αὐτὴ, προϋποθέτουσα τὴν παρουσία πολλῶν ἀτόμων μετανοούντων, εἶναι γραμμὴν σὲ πληθυντικὸ ἀριθμὸ («παρὰ τῶν δούλων σου τούτων... ὡς ἄνθρωποι σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες ἐκ τοῦ διαβόλου ἐπλανήθησαν... κατεπάτησαν.... Ἐγένοντο.... Ὑπέπεσαν.... Ὑπήχθησαν.... Τούτους τοὺς δούλους σου... συγχωρῶν αὐτοῖς.... Ἀπάλλαξον αὐτούς...»). Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐχὴ εἶναι γραμμὴν κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ παρουσιάζεται σὰν κοινὴ αἴτησις πολλῶν συγχρόνως εὐχομένων ἱερέων: «ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων...». Ξεύρομε ὁμως, ὅτι ἡ ἐξομολόγησις καὶ ἡ ἄφεσις γίνεται ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων στὴν Ἐκκλησία κατ' ἴδιαν ἀπὸ ἕναν ἱερέα καὶ παρουσία ἐνὸς μονάχα ἐξομολογουμένου πιστοῦ.

Ἄς ἰδοῦμε τώρα, πότε ἐλέγετο ἡ εὐχή αὐτή. Στὰ ἔντυπα Εὐχολόγια χαρακτηρίζεται ὡς «εὐχή ἐπὶ μετανοούντων». Εὐρίσκεται δὲ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἔξομολογήσεως, ὡς πρώτη εὐχή λεγομένη πρὶν ἢ ὁ ἁμαρτωλὸς ὁμολογήσῃ τὰ ἁμαρτήματά του. Ἐπομένως οὔτε στὴν μία οὔτε στὴν ἄλλη περίπτωσι δὲν ἔχει τὸν χαρακτήρα εὐχῆς συστατικῆς τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας, ἐφ' ὅσον λέγεται πρὶν ἀπὸ τὴν ἔξομολόγησι καὶ τὴν ἀκολουθοῦν ἄλλες ἰδικῆς συγχωρητικῆς εὐχῆς. Στὰ χειρόγραφα τώρα ἀπαντᾷ πολλὰς φορὰς ἡ εὐχή αὐτή, σ' ἓνα μάλιστα ἀποδίδεται στὸν Μέγα Βασίλειο. Σὲ πάρα πολλὰ χαρακτηρίζεται ὡς «συγχωρητικὴ εὐχή ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων» ἢ «εὐχή μεταλήψεως» (χειρόγραφα: Πατριαρχ. Ἱεροσολύμων 73, Πατριαρχ. Ἀλεξανδρείας 371, Σινὰ 977, 978, 986, Τιμίου Σταυροῦ 615, Βατοπαιδίου 134, Καρακάλλου 163 κ.ἄ.). Ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα πολλὰ χειρόγραφα, ὑπάρχουν ἄλλες εὐχῆς ποὺ λέγονται ἀντὶ τῆς εὐχῆς αὐτῆς, πάλι «ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν». Ἀπὸ αὐτὰ συνάγομεν, ὅτι ὑπῆρχε παλαιότατο ἔθος νὰ διαβάζεται συγχωρητικὴ εὐχή στοὺς μέλλοντας νὰ κοινωνήσουν πιστοὺς, εἴτε ἐκείνη γιὰ τὴν ὁποία γίνεται ὁ λόγος εἴτε μία ἄλλη.

Ποιὸς τὴν διάβαζε; Πάλι τὰ χειρόγραφα μας λέγουν, ὅτι ἐδιαβάζετο ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα ἢ τὸν πνευματικὸ πατέρα ἢ τὸν ἱερέα. Αὐτὴ ἡ διάκρισις σημαίνει, ὅτι, ἂν δὲν παρίσταται ἀρχιερεὺς ἢ πνευματικὸς πατήρ καὶ ἀπλοὺς ἱερεὺς, ποὺ δὲν ἔχει τὸ ἀξίωμα τῆς πνευματικῆς πατρότητος, ἢμπορεῖ ἀδιακρίτως νὰ διαβάσῃ τὴν ἐν λόγω εὐχή. Τὰ περισσότερα, μάλιστα, χειρόγραφα δὲν κάμνουν λόγο περὶ ἀρχιερέως ἢ πνευματικοῦ πατρός ἀλλὰ ἀπλῶς λέγουν: «Εὐχή, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς» ἢ «λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μέλλοντος μετασχεῖν τῆς ἁγίας κοινωνίας» ἢ «λεγομένη ὑπὸ ἱερέως» κλπ.

Καὶ τὸ συμπέρασμα εἶναι φανερό: Ἡ εὐχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνὲ ...» εἶναι γενικὴ συγχωρητικὴ εὐχή καὶ καλῶς λέγεται, κατὰ τὸ ἀρχαῖο ἔθος, σ' ὅλους τοὺς πιστοὺς ποὺ θὰ κοινωνήσουν, ἀπὸ τὸν ἱερέα ποὺ θὰ τοὺς κοινωνήσῃ εἴτε εἶναι πνευματικὸς εἴτε ὄχι. Καὶ εἶναι πολὺ λογικὸ, ὁ προσερχόμενος στὴν θεία κοινωνία πιστὸς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν ἱερέα τοῦ νὰ εὐχηθῇ γιὰ τὴν συγχώρησι καὶ ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν του, γιὰ νὰ προσέλθῃ πρὸς ἄξιος στὴν θεία κοινωνία, ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ ἱερεὺς νὰ εὐχεται γιὰ τὴν συγχώρησι τῶν ἁμαρτημάτων τῶν μελλόντων νὰ προσέλθουν στὴν θεία μετάληψι πιστῶν. Τώρα ἂν μερικοὶ πιστοὶ ἀρκοῦνται στὴν εὐχή αὐτὴ καὶ τοὺς δημιουργεῖται ἡ συνείδησις, ὅτι δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ἔξομολόγησι, σ' αὐτὸ δὲν φταίουν οὔτε αὐτοὶ οὔτε ἡ εὐχή. Τὸ νὰ καταργοῦμε κάτι, γιατί αὐτὸ γίνεται ἀφορμὴ ὠρισμένων παρανοήσεων ἢ παρεξηγήσεων, εἶναι ἢ πρὸς εὐκόλη ἀλλὰ καὶ ἢ πρὸς χειροτέρα λύσις. Πάρα πολλὰ πράγματα στὴν θεία λατρεία μας, εἴτε ἀπὸ ἀγραμματοσύνη εἴτε ἀπὸ δεισιδαιμονία εἴτε ἀπὸ μὴ φωτισμένη πίστι, ἔχουν

παρανοηθῆ ἢ συνδεθῆ μὲ χίλιες προλήψεις. Πρέπει, λοιπὸν, νὰ τὰ καταργήσωμε γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἢ νὰ διαφωτίσωμε τὸν λαὸ μας – ποὺ εἶναι ὁ τελευταῖος ὑπεύθυνος γι' αὐτὰ – νὰ θρησκεύη σωστὰ καὶ νὰ ξεύρη τὸν λόγο καὶ τὸ βαθύτερο νόημα τῶν τελομένων στὴν Ἐκκλησία μας;

Πηγή: agiazoni.gr